

Goigs de Sant Marc

Balsareny

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Església parroquial de Santa Maria de Balsareny. Plaça de l'Església, s/n
Alçada: 325

Coordenades:

Latitud: 41.86322
Longitud: 1.87796
UTM Est (X): 406876
UTM Nord (Y): 4635198

Classificació

Número de fitxa 08018 - 284
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Música i dansa
Estil / època: Contemporani
Segle XIX-XX
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Accés Obert
Ús actual: Religios
Titularitat Pública

Fitxes associades:

[Santa Maria de Balsareny](#)

[Festa Major de Sant Marc](#)

Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dv., 14/10/2022 - 13:14

Descripció

Goigs que tradicionalment es canten a l'església parroquial per la festa major de Sant Marc, que és patró del poble. Abans d'acabar la missa solemne es reparteixen còpies dels goigs a tots els assistents i, tot anant a venerar les relíquies del sant, es canten. L'edició consultada, pertanyent ja al segle XX, duu per títol "Goigs de Sant Marc, patró menys principal de la parròquia de Balsareny".

Els goigs fan referència a la protecció sobre el poble de Balsareny: "Si l'enemic ens empeny / pels camins de perdició, / als devots de Balsareny / gardeu en tota ocasió. / Per eix poble que us implora / vetlleu en qualsevol part".

També esmenten les facultats atribuïdes al sant com a protector contra tempestes i llamps: "Pedra i llamps en la tempesta / detureu desde l'Empir; / gardeu-nos de fam i pesta, / i quan fem l'últim sospir / per Vós traspassem la vora / del celestial llindar".

Observacions:

Fotografia de Lluís Boixadera

Història

Antigament la festa major de Balsareny era per la Mare de Déu d'Agost i s'estenia al dia següent. Probablement a finals de segle XVII s'originà un vot de poble a Sant Marc amb motiu d'una epidèmia, i posteriorment la festivitat d'aquest sant ha esdevingut la festa major. Aquest episodi no està documentat i s'ha transmès per tradició oral. L'augment de nadons batejats amb el nom de Marc durant la primera meitat del segle XVIII fa sospitar que l'epidèmia podria haver estat entre els anys 1680 i 1698, quan les crisis agràries van provocar puntes de mortalitat a Balsareny. El cert és que l'any 1789 sant Marc ja era patró del poble, i hi havia una Confraria de Sant Marc. Aquest any hi hagué un conflicte per als càrrecs d'aquesta confraria, que pretenien fer-se vitalicis i que va arribar a la Reial Audiència de Barcelona.

Al segle XIX els membres de la Confraria de Sant Marc, coneguts com a marconets, controlaven el consistori i pretenien que les relíquies d'aquest sant conservades a la parròquia tinguessin prioritat total sobre la celebració d'altres festivitats, per la qual cosa van protagonitzar durs enfrontaments amb el rector. L'any 1901 l'oposició republicana va qüestionar les subvencions que "des de temps immemorials" es donava a la confraria de Sant Marc. En aquest moment es va revifar la polèmica entre els partidaris de celebrar la festa major per la mare de Déu d'Agost, com s'havia fet tradicionalment, o fer-la per Sant Marc (el 25 d'abril). La confraria de Sant Marc va desaparèixer el 1936, però les picabaralles en relació amb les dates de la festa major encara s'arrossegaven l'any 1947, en temps de mossèn Esteve Verdager. En l'actualitat només es celebra la Festa Major de Sant Marc (Carreté; Benítez, 2002: 23).

En aquesta diada és típic el repartiment del panellet de sant Marc, que es guarda tot un any a cada casa com a senyal de protecció, especialment contra els temporals. Quan queia un llamp es feia la popular invocació amb la fórmula: "Sant Marc, Santa Creu, Santa Bàrbara no ens deixeu". Abans cada pagès donava una petita quantitat de farina al forn que li tocava de coure els panets. Aquesta feina se la repartien, per torn anual, els forners del poble

Aquesta tradició, que s'ha conservat especialment en alguns pobles de l'àrea del sud-est del Bages, té les seves arrels en rituals agraris primitius que es feien en aquest moment de la primavera, just quan el blat comença a créixer. El repartiment d'aquests panells s'ha d'entendre com un acte enfocat tant a conjurar el perill de la fam com a afavorir la solidaritat entre els més necessitats. De fet, originàriament es considerava els panells com una almoïna que aquest dia s'oferia als pobres. En molts llocs era tradició guardar el panet

tot l'any; això volia dir que no s'havien passat privacions. Així mateix, també es considerava que els panets en si tenien propietats curatives, que guardaven dels llamps o que protegien contra la malastrugança.

Bibliografia

CARRETÉ PARERA, Ramon; BENÉITEZ, Vicenç (2002). *Balsareny: història en imatges (1897-1975)*. Col·lecció Fotografia històrica, 12. Angle Editorial; Centre d'Estudis del Bages, Manresa, p. 23.

SERRA SALA, Joan. M. (1988). "Balsareny", *Història del Bages*, vol. 1. Parcir Edicions Selectes, Manresa, 156.

SERRA SALA, Joan M.; CARRETÉ PARERA, Ramon (2005). *Balsareny, ahir i avui*. Ajuntament de Balsareny, p. 123-124.

GOIGS DE

SANT MARC

Patró menys
principal *

de la Parròquia de
Balsareny

Doncs Balsareny us implora
amb devocó singular:
*Ajudeu-nos a tot hora,
Evangelista Sant Marc.*

Nasquéreu en Israel
de la tribu de Levi,
i, creixent com flor del Cel,
en un terrenal jardí,
de la fe benefactora
les primícies vau tastar;
Ajudeu-nos a tot hora, etc.

D'eixa fe que us consolava
vegéreu en gran miracle,
llengües de foc que enviava
l'Espirit Sant al Cenacle,
perquè el Cristianisme a l'hora
s'escampés per terra i mar;
Ajudeu-nos a tot hora, etc.

Dels Apòstols tan sencera
predicció mereixeu,
que sou triat per Sant Pere
com amic i portaveu
de doctrina salvadora
que sabeu interpretar;
Ajudeu-nos a tot hora, etc.

El món amb zel recorrien
a Sant Pere acompanyant,
i fidelment escribieu
lo que anava predicant
en un llibre que atresora
vostre evangeli preclar;
Ajudeu-nos a tot hora, etc.

Extentent la vostra veu
arribau a Alexandria,
trovant al verdader Déu
deixat per l'idolatria
que s'havia fet senyora
d'aquell poble i son altar;
Ajudeu-nos a tot hora, etc.

Vós de l'Àfrica volguéreu
fer-ne un país religiós,
i en paga sols danys rebéreu,
doncs sofrí lo vostre cos
per l'impietat destructora
el martiri més amarg;
Ajudeu-nos a tot hora, etc.

Com llops sobre un mans anyell
amb furor s'abraonaren,
i dient missa us llgaren
cruelment amb fort cordell,
arrosegant-vos per hora
perquè el torment fos més llarg;
Ajudeu-nos a tot hora, etc.

Mes si ferit us tapcaren
en una obscura presó,
àngels del Cel desvillaren
que, dant-vos consolació
d'amor de Déu en penyora,
minvaven vostre pesar;
Ajudeu-nos a tot hora, etc.

Novament arrossegat,
fins a la mort perseguit
pregant per tots amb pietat
doneu a Déu l'esperit

que en el Cel el veu i adora,
distintant d'etern gosar;
Ajudeu-nos a tot hora, etc.

Des de la Glòria alcancem
favors al qui a Vós acut:
en la guerra doneu pau
i en la pau béns i salut,
sent el consoll del que plora
les desgràcies de la llar;
Ajudeu-nos a tot hora, etc.

Si l'enemic ens empeny
pels camins de perdició,
als devots de Balsareny
gaurdeu en tota ocasió.
Per eix poble que us implora
vetlleu en qualsevol part;
Ajudeu-nos a tot hora, etc.

Pedra i llamps en la tempesta
detureu desde l'Empir;
gaurdeu-nos de lam i pesta,
i quan tem l'èl·lim sospir
per Vós traspassem la vora
del celestial llindar;
Ajudeu-nos a tot hora, etc.

TORNADA

Doncs sou la brillant aurora
del nostre etern benestar;
*Ajudeu-nos a tot hora
Evangelista Sant Marc.*

y. *Annuntiaverunt opera Dei.*

ñ. *Et facta ejus intellexerunt.*

OREMUS

*Deus, qui beatum Marcum Evangelistam tuum, evangelice predicatōnis gratia sublimasti:
sicuti nunquamque alius nos semper et creditura adorator et certissima advenit. Per Christum*